

Aneta Sedláčková:

Proměna vizuálního stylu a subkulturní participace v reflexi stárnoucích metalistů

Oponentský posudek bakalářské práce

Předkládaní bakalářská práce Anety Sedláčkové se zabývá reflexí vizuálního stylu metalové subkultury, respektive jejich šesti členů. Kvalitativním etnografickým výzkumem se snaží odpovědět na otázky, jak se pro aktéry měnil jejich styl, jak je vnímali jako insideři metalové subkultury v komunistickém Československu a jak se jejich vizuální styl změnil během let, kdy například zakládali rodiny či nastoupili do zaměstnání.

Práce je jasně rozdělena na tři části – část teoretickou, část metodologickou a část empirickou. Toto dělení práce je relevantní, neboť v teoretické části autorka představuje jak teoretická východiska, ze kterých vychází, v metodologické části představuje své metodologické postupy, včetně například anonymizace svých respondentů, aby plynule navázala empirickou částí, respektive vlastním kvalitativním etnografickým výzkumem. Bohužel jednotlivé části práce jsou svojí kvalitou silně nerovnoměrné.

Jedna z mála věcí, která se dá v teoretické části ocenit je vymezení vlastní pozice v rámci výzkumu. Čtenář se ihned tedy dozvídá, z jaké perspektivy na danou problematiku autorka nazírá a dovede si udělat plastický obraz toho, z čeho autorka čerpá. Bohužel následná historická část o vzniku a vývoji metalu je k tématu práce zcela nedostatečná a nedotažená. Autorka se nepozastavuje ani nad nejasným původem termínu „metal“ respektive „heavy metal“, který se váže až beatové generaci, když píše, že: „Za základový kámen metalu většina autorů považuje album Paranoid od skupiny Black Sabbath“ (str. 6), slušelo by se jmenovat alespoň několik těchto autorů, podobně jako jmenovat alespoň několik bigbítových československých skupin, když je autorka zmiňuje jako předchůdce metalové hudby u nás. V popisu subkulturního stylu sice autorka správně využívá Pilkingtonovo teorie o vizuálním a performativním stylu, nicméně ve svém popisu „metalové image“ se zaměřuje pouze na muže a nijak nezmiňuje image žen poslouchajících daný hudební žánr, jako kdyby poslouchání metalu bylo vyhrazeno pouze pro mužský gender. Od zmínění problému stárnutí aktérů v subkultuře, respektive stárnutí samotné subkultury má kvalita práce vzrůstající tendenci.

V metodologické části autorka dobře popisuje techniky, které používá a této části není co vytknout, snad možná jen nepříliš distinktivní termín „stárnoucí“ (to ostatně i v názvu práce). Výběr vzorku věk respondentů je v pořádku, nicméně stárnoucí jsme všichni a nikde v práci není uvedeno, co vlastně

stárnoucí znamená. Na výzkumném vzorku ovšem cením genderovou vyrovnanost, která přispívá k lepšímu uchopení celého výzkumu. Anonymizace mi v tomto případě nepřišla úplně nutná.

Třetí empirická část je gros celé práce. Autorka správně zvolila kvalitativní výzkum vedený skrze narativní rozhovory pro emickou perspektivu, která je pro práci tohoto typu klíčová. Velice správně zmiňuje, že narátoři vyprávějí momentální interpretaci svých vzpomínek a není tedy možno jejich vzpomínání brát jako popisování tehdejší reality jako takové. Co ovšem chybí je vymezení subžánru metalu jako takového – z rozhovorů se dozvídáme, že jde o posluchače spíše klasického „hard and heavy“ a jejich subkulturní styl je určitě jiný, než by byl například u posluchačů extrémních metalových subžánrů, například black metalu. Nicméně z rozhovorů jsou cenné zejména informace o tom, jak aktéři vyjednávali svůj subkulturní styl ještě v komunistickém Československu (zde jsou zejména cenné vyprávění, jak aktéři reagovali během povinné vojenské služby), případně to, jak se měnil jejich participační styl poté, co metalová, respektive rocková hudba již netrpěla represemi ze strany státu. Co ovšem je málo reflektováno je to, že jde o metalovou subkulturu z menšího města – konkrétně z Dobříše – tudíž se nabízí otázka, jak se tyto subkulturní styly lišily například od podobné subkultury v Praze či větších městech. Autorka se zde také často odvolává na DIY přístup k subkulturnímu stylu všech respondentů, DIY tematika ovšem není nikterak reflektována v teoretické části.

Ačkoliv kvalita práce v jednotlivých částech není na stejné úrovni, autorka dokázala dobře použít svá teoretická východiska a odvedla dobrou etnografickou práci v rámci narativních rozhovorů. I kvůli nekonzistentnosti kvality daných částí práci doporučuji k obhajobě na pomezí známek velmi dobře a dobře.

V Kolči dne 20.9.2022

Mgr. Oldřich Poděbradský Ph.D.